

Ryszard Żmuda

Mgr Bogumił NOWAKOWSKI (ur.
1937) Warszawa – GBL

Forum Bibliotek Medycznych 7/1 (13), 587-590

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mgr Bogumił NOWAKOWSKI (ur. 1937), historyk, bibliotekarz, starszy kustosz dyplomowany, kierownik Zakładu Usług Reprograficznych i Wydawnictw Głównej Biblioteki Lekarskiej im. Stanisława Konopki w Warszawie.

Urodził się 20 maja 1937 roku w Poznaniu, w rodzinie inteligenckiej Walentego i Stanisławy z domu Bajerlein. Dwojga imion, Bogumił Jerzy, ale drugiego nie używa. Ojciec był prawnikiem, specjalistą w zakresie ubezpieczeń społecznych, pracownikiem Ministerstwa Zdrowia, rzecznikiem interesu publicznego przy Trybunale Ubezpieczeń Społecznych (zm. 1963), a matka pracownikiem biurowym (zm. 1937). Żonaty z Małgorzatą z domu Kwiatek, historykiem, muzealniczką i historykiem sztuki (Pałac w Wilanowie), bibliotekarką – specjalistką w zakresie ikonografii oraz starych druków.

Od 1947 roku zamieszkał w Warszawie. W stolicy ukończył Szkołę Podstawową oraz Gimnazjum im. Ks. Józefa Poniatowskiego (1955). W latach 1955 – 1960 studiował na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego. Napisał pracę magisterską: *Polityka zagraniczna Wielkiego Elektora, Fryderyka Wilhelma*, której promotorem był prof. dr hab. Janusz Woliński. Otrzymał dyplom i tytuł zawodowy magistra historii (25 IV 1964). Podwyższał kwalifikacje zawodowe. Uczestniczył w kursach: z dokumentacji i informacji naukowej, Warszawa – CIINTE (1959), dla kandydatów na bibliotekarzy dyplomowanych, Warszawa – SBP (9 V – 31 X 1962), usług poligraficznych, redakcji technicznej, małej poligrafii oraz kalkulacji cen usług poligraficznych, Szczecin – TNOK (14 V 1983), kurs szkoleniowy w zakresie nowych technik w zakresie małej poligrafii w siedzibie firmy AGFA w Antwerpii. Ukończył Studium Poddyplomowe Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (21 IX 1985). Odbił również seminarium z zakresu BHP w przedsiębiorstwie Warszawa – (5 XII 1986). Komisja Egzaminacyjna dla Kandydatów na Bibliotekarzy i Dokumentalistów Dyplomowanych przy Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznała mu bez egzaminu uprawnienia do zajmowania stanowisk przewidzianych dla bibliotekarzy dyplomowanych (16 VI 1987).

Zajmowane stanowiska i pełnione funkcje. Wojskowy Instytut Historyczny im. Wandy Wasilewskiej. Biblioteka Naukowa – młodszy bibliotekarz, starszy bibliotekarz, starszy asystent, kustosz (2 V 1960 – 30 IX 1970), Centralny Ośrodek Naukowej Informacji Wojskowej przy Sztapie Generalnym Wojska Polskiego – starszy inspektor, starszy radca ds. bibliotek (1 X 1970 – 31 VIII 1977), Polski Instytut Spraw Międzynarodowych. Biblioteka. Dział Gromadzenia Zbiorów – kustosz, kierownik, jednocześnie zastępca dyrektora Zakładu Informacji Naukowej i Biblioteki (1 IX 1977 – 31 V 1982), Główna Biblioteka Lekarska im. Stanisława Konopki w Warszawie. Zakład Usług

Reprograficznych i Wydawnictw – starszy kustosz dyplomowany (1 I 1990 – 31 XII 2002), kierownik, pełniący czasowo obowiązki zastępcy dyrektora Głównej Biblioteki Lekarskiej, sekretarz Redakcji *Biuletynu GBL* (1 VI 1982 – 31 V 2002).

W Bibliotece WIH zapoznał się w praktyce ze wszystkimi aspektami pracy w bibliotece naukowej. W 1970 roku został przeniesiony służbowo do pracy w CONIW, usytuowanym w jednym z Zarządów Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Do jego kompetencji i obowiązków należał nadzór oraz kontrola pracy wojskowych bibliotek naukowych i fachowych (z wyłączeniem bibliotek działających w pionie Głównego Zarządu Politycznego WP – jak Centralna Biblioteka Wojskowa i podległe jej biblioteki oświatowe), a więc wszystkich jednostek wojskowych, w tym również akademii i wyższych szkół wojskowych. Brał udział w pracach legislacyjnych i normalizacyjnych z bibliotekarstwa i informacji naukowej, w przygotowywaniu aktów normatywnych, instrukcji i norm, a także organizowaniu i wdrażaniu systemu informacji mikrofilmowej oraz w pracach organizacyjnych z zakresu edytorstwa materiałów informacyjnych. Zajmował się analizami działalności biblioteczno-informacyjnej i sprawozdawczością. Szczególnie językami informacyjno-wyszukiwawczymi. Opracował, do użytku służbowego w Polskich Siłach Zbrojnych, Specjalną Klasyfikację Dziesiątą, która stanowiła autonomiczną rozbudowę praktycznie niefunkcjonujących i zdezaktualizowanych działów 355/359 UKD dotyczących dziedziny wojskowości.

Dydaktyka – prowadził szkolenia dla bibliotekarzy wojskowych – jako doświadczony wykładowca – oraz zajęcia dydaktyczne w IKNIBO w Warszawie. Autor dwóch podręczników oraz współautor tablic specjalnej klasyfikacji UKD. Opracowywał materiały instruktażowe i szkoleniowe.

W 1977 roku przeszedł do pracy poza wojskiem, w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych, jako zastępca kierownika Zakładu Informacji Naukowej i Biblioteki. Przez pięć lat zajmował się tam głównie gromadzeniem zbiorów, która to praca dostarczyła szeregu nowych doświadczeń, zważywszy, że opierała się w mniejszym stopniu na współpracy z monopolistą – centralą „Ars Polona”, a raczej na wykorzystaniu i współpracy z siecią polskich placówek dyplomatycznych podlegających Ministerstwu Spraw Zagranicznych, którego agendą był Instytut. Miał szerokie kontakty międzynarodowe w zakresie zakupów i wymiany wydawnictw. Zapoznał się m.in. z depozytem oficjalnych publikacji ONZ. Nadal był zapraszany do prowadzenia wykładów dla bibliotekarzy wojskowych, a jeden rok szkoleniowy przepracował jako wykładowca w Instytucie Kształcenia Nauczycieli i Bibliotekarzy Oświatowych (IKNiBO) na kursie bibliotekarzy dającym absolwentom uprawnienia równorzędne studiom wyższym w resorcie oświaty.

Przez 22 lata pracy zawodowej poświęcił się Głównej Bibliotece Lekarskiej im. Stanisława Konopki, do której sprowadził go dyrektor Janusz Kapuścik. Tutaj praktycznie odszedł od prac bibliotecznych i zajął się pionem technicznym, jako kierownik Zakładu Reprografii i Mikroform, który później zmienił nazwę na Zakład Usług Re-

prograficznych i Wydawnictw, na etacie starszego kustosza. Mając na uwadze potrzebę reorganizacji i rozwoju technologicznego tego działu, tak by można było sprostać wymaganiom użytkowników biblioteki, lekarzy zarówno naukowców jak i praktyków w zakresie szerokiego i szybkiego dostępu do dokumentów, o których informowały od lat stale doskonalone systemy elektroniczne, działające w Zakładzie Naukowej Informacji Medycznej, sam zaczął intensywnie zgłębiać tajniki nowych technologii.

Lata 1980-2002 ilustrują na przykładzie prowadzonego przez niego Zakładu przebieg burzliwego procesu rozwoju technologicznego bibliotekarstwa w Polsce. Przez to dwudziestolecie dokonana się kilkakrotna wymiana sprzętu w tym urządzeń do powielania dokumentów z papieru na papier lub z mikroform na papier, czarno-białych i w kolorze, urządzenia bezpośredniej łączności informacyjnej z całym światem i ściągania dokumentów z baz elektronicznych, urządzenia do sporządzania i powielania kart katalogowych. Umiejętny dobór pracowników – informatyków i stawianie im przemysłanych problemów do rozwiązania doprowadziły do wdrożenia wielu podsystemów umożliwiających nie tylko sprawne wykonywania zadań, ale również prowadzenie prac analityczno-badawczych. Nowoczesne urządzenia fotoskładu, później składu komputerowego oraz technologie małej poligrafii umożliwiły uruchomienie własnego wydawnictwa Głównej Biblioteki Lekarskiej, zdolnego wytwarzać publikacje na profesjonalnym poziomie. Ukazywały się monografie i wiele innych pozycji książkowych, a także czasopismo „*Biuletyn Głównej Biblioteki Lekarskiej*”, który w okresie sprawowania przez niego funkcji sekretarza redakcji przekształcony został ze skromnego biuletynu dokumentacyjnego w ogólnopolski organ naukowych bibliotek medycznych, ukazujący się dwa razy do roku, redagowany przez zespół kierowany przez dyrektora prof. dr hab. Janusza Kapuścika.

Członek: Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (1971 –), Komisji Normalizacyjnej CİNTE, Komitetu Normalizacyjnego IINTE, Kolegium Dyrekcji GBL.

Odnaczenia i wyróżnienia: Srebrny Krzyż Zasługi, Złoty Krzyż Zasługi (1985), Zasłużony Działacz Kultury (1988), Medal 40-lecia PRL, Za Zasługi dla Obronności Kraju, Za Zasługi dla Obrony Cywilnej, Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny, oraz inne odznaczenia resortowe MON.

Na emeryturze, na którą przeszedł 31 V 2002 roku ponownie związał się ze środowiskiem wojskowym, wspierając jako wolontariusz pracę organizacji kombatanckich.

Spis publikacji

1977

1. Udostępnianie zbiorów. Warszawa: CBW, 1977.- 148, il. Centralna Biblioteka Wojskowa. *Biblioteczka Bibliotekarza Wojskowego*, T. 13
Współaut: ..., Andrzej Rejowski

1979

2. Klasyfikacja. Katalog rzeczowy. Warszawa: CBW.- 1979, 191 s., il. Centralna Biblioteka Wojskowa, *Biblioteczka Bibliotekarza Wojskowego*, T. 11

1985

3. IV Problemowa Konferencja Bibliotek Medycznych, Wrocław [20-21.09] 1984. *Biul. GBL* 1985 R. 31 nr 338 s. 84-86

1986

4. Główna Biblioteka Lekarska w 1985 roku. *Biul. GBL* 1986 R. 32 nr 339 s. 73-81, tab.

5. Reprografia to nie panaceum. Służba Zdrowia 1986 nr 13 s. 6

1987

6. Główna Biblioteka Lekarska w 1986 roku. *Biul. GBL* 1987 R. 33 nr 340 s. 78-96, il., tab.

1988

7. Usługi reprograficzne jako pole analiz i poczynań badawczych w zakresie czytelnictwa i udostępniania zbiorów. *Biul. GBL* 1988 R. 34 nr 341/342 s. 59-75, tab.

1993

8. Systemy gromadzenia danych o użytkownikach i kopiowanych w GBL czasopismach. *Biul. GBL* 1993 R. 39 nr 348 s. 79-92, il.

Współaut.: ..., Bogdan Rycharski

1995

9. Red.: Główna Biblioteka Lekarska: informator / [materiały zebrał Jerzy Malecki, red. i oprac. typogr. ...]. Warszawa: GBL, *Biul. GBL* 1995, - 72 s., il., tab.

10. Działalność wydawnicza GBL w latach 1945-1995. *Biul. GBL* 1995 R. 41 nr 351 s. 55-70, il.

1999

11. Czytelnicтво w GBL. Analiza danych o użytkownikach i kopiowanych dokumentach w latach 1993-1998. *Biul. GBL* 1999 R. 45 nr 360 s. 27-76, tab.

12. Niektóre problemy dostępu do dokumentów. Możliwości współpracy bibliotek w tym zakresie. *Biul. GBL* 1999 R. 45 nr 361 s. 22-30, tab.

2000

13. Konferencja problemowa bibliotek medycznych. *Biul. GBL* 2000 R. 46 nr 362 s. 111-112

Maszynopis

1. Problemy organizacyjne usług reprograficznych w Głównej Bibliotece Lekarskiej w Warszawie: próba wstępnej analizy i postulaty badawcze. Kraków 1985.- 47 s. Uniwersytet Jagielloński Wydział Filologiczny. Studium Podyplomowe Bibliotekoznawstwa i Informatyki. Praca dyplomowa.

Elżbieta Kraszewska: Emerytowani dyrektorzy i kierownicy bibliotek medycznych. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 1 s. 45, 49; portr.; Ryszard Żmuda: „Leksykon biograficzny uczonych” i „Słownik pracowników bibliotek medycznych” na łamach Forum Bibliotek Medycznych. *Forum Bibl. Med.* 2011 R. 4 nr 2 s. 309-314; //Główna Biblioteka Lekarska im. Stanisława Konopki w Warszawie – akta osobowe; Materiały i informacje przekazane przez mgr Bogumiła Nowakowskiego autorowi hasła biograficznego.

Ryszard Żmuda